

(เอกสารแนบ 1)

เนื้อหา ความรู้ ทักษะ ที่ได้เรียนรู้จากการฝึกอบรม ประชุม ดูงาน ปฏิบัติการวิจัยในประเทศ

โครงการอบรมเทคนิคการใช้ AI: ChatGPT ช่วยทำงานวิจัยให้สำเร็จ (เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ) จัดโดยสมาคมส่งเสริมการวิจัย เป็นการจัดอบรมในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Zoom Meeting มีข้อมูลความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาทักษะการใช้ AI โดยเฉพาะ ChatGPT ให้เป็นเครื่องมือช่วยทำวิจัยเชิงคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดครอบคลุม 3 ประเด็น ต่อไปนี้

1. พื้นฐาน AI และ ChatGPT

เนื้อหาส่วนนี้นับเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมสามารถใช้พื้นฐาน AI และ ChatGPT ได้อย่าง “ใช้เป็น” ไม่ใช่แค่ “ใช้ได้” ซึ่ง AI (ปัญญาประดิษฐ์) เป็นเทคโนโลยีที่ทำหน้าที่เป็น “ผู้ช่วย” ที่สามารถเรียนรู้และประมวลผลข้อมูลเพื่อช่วยตัดสินใจหรือสร้างเนื้อหางานวิจัยได้ แต่ไม่ใช่ผู้แทนนักวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องมึบทบาทในการคิด วิเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องอยู่เสมอ ChatGPT เป็นเครื่องมือ AI ที่เชี่ยวชาญด้านภาษา สามารถช่วยเขียน สรุป วิเคราะห์ และตอบคำถามจากข้อความได้ โดยอาศัยการเรียนรู้จากข้อมูลจำนวนมาก ทำให้สามารถสร้างเนื้อหาที่ดูเป็นธรรมชาติและเป็นระบบ เหมาะกับงานวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นการตีความและการใช้ภาษา การใช้งาน ChatGPT ให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี ขึ้นอยู่กับการตั้งคำถาม (Prompt) ซึ่งมีหลัก 4 ข้อ ได้แก่ ระบุเป้าหมายให้ชัดเจน (ต้องการอะไร) ให้บริบท (เช่น หัวข้อวิจัย กลุ่มตัวอย่าง) ระบุรูปแบบคำตอบ (เช่น สรุปเป็นหัวข้อ / ตาราง) ทดลองปรับคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่เหมาะสม

2. การใช้ ChatGPT ในกระบวนการวิจัย

ChatGPT สามารถทำหน้าที่เป็น “ผู้ช่วยวิจัย” ได้ในทุกขั้นตอนของงานวิจัย โดยเฉพาะงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ 1) การกำหนดปัญหาและหัวข้อวิจัยให้ชัดเจน สอดคล้องกับบริบทที่ต้องการศึกษา 2) การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) สามารถสรุปแนวคิด ทฤษฎี หรือประเด็นสำคัญจากเอกสารจำนวนมาก ทำให้กระบวนการทำงานวิจัยรวดเร็วขึ้น 3) การออกแบบงานวิจัย โดยช่วยเสนอกรอบแนวคิด วิธีการวิจัย และสร้างเครื่องมือ เช่น แนวคำถามสัมภาษณ์ หรือแนวทางการเก็บข้อมูลให้เหมาะกับกลุ่มตัวอย่าง 4) การเก็บและจัดการข้อมูลให้เป็นระเบียบ 5) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยช่วยจัดหมวดหมู่ข้อมูล ช่วยตีความ เพื่อสนับสนุนการวิเคราะห์ 6) การเขียนร่างรายงานวิจัยแต่ละบท ปรับภาษาให้เป็นทางวิชาการ และช่วยเรียบเรียงให้เนื้อหามีความต่อเนื่องและชัดเจน

3. จริยธรรมและข้อควรระวัง โดยต้องใช้ AI อย่างรับผิดชอบ หลีกเลี่ยง plagiarism และต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

แม้ ChatGPT จะช่วยในการทำวิจัยได้มาก แต่ผู้วิจัยต้องเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้อง วิเคราะห์เชิงลึก และตัดสินใจขั้นสุดท้าย เพื่อให้ผลงานมีความน่าเชื่อถือและเป็นไปตามหลักวิชาการ

(เอกสารแนบ 2)

การนำมาใช้ประโยชน์ในงานของหน่วยงาน ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

การนำเนื้อหา ความรู้ ทักษะ ที่ได้เรียนรู้จากการอบรมเทคนิคการใช้ AI: ChatGPT ช่วยทำงานวิจัยให้สำเร็จ (เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ) มาใช้ประโยชน์ในฐานะอาจารย์ผู้จะทำวิจัย ควรต้องใช้ AI ในฐานะ “ผู้ช่วยทางวิชาการ” ที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในทุกขั้นตอน โดยยังคงบทบาทของอาจารย์ในฐานะผู้คิด วิเคราะห์ และตัดสินใจหลัก การนำ AI และ ChatGPT มาใช้ในฐานะผู้จะทำวิจัย จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย โดยสามารถใช้ระดมความคิดเพื่อกำหนดหัวข้อและคำถามวิจัยให้ชัดเจน ช่วยสรุปและจัดระบบการทบทวนวรรณกรรม ทำให้เห็นภาพรวมและช่องว่างขององค์ความรู้ นอกจากนี้ยังช่วยออกแบบเครื่องมือวิจัย เช่น แนวคำถามสัมภาษณ์ และสนับสนุนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดหมวดหมู่และหา theme เบื้องต้น ในด้านการเขียน สามารถช่วยร่างและปรับภาษาให้เป็นทางวิชาการ รวมถึงเตรียมบทคัดย่อ และสื่อแนะเสนอ อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยต้องตรวจสอบความถูกต้อง ใช้วิจารณญาณ และยึดหลักจริยธรรมทางวิชาการ เพื่อให้ผลงานมีความน่าเชื่อถือและคุณภาพสูงสุด

ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรม ประชุม ดูงาน ปฏิบัติการวิจัย ดังกล่าว

การอบรมเทคนิคการใช้ AI: ChatGPT ช่วยทำงานวิจัยให้สำเร็จ (เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ) ในฐานะอาจารย์จะทำงานวิจัย สามารถสะท้อนความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรมได้ 3 ประการ ดังนี้

1. วิทยากรมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่บรรยายมาก ผู้เข้ารับการอบรมได้รับความรู้ที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิจัยและมีแนวทางในการดำเนินงานวิจัยชัดเจนขึ้น

2. หลักสูตรการฝึกอบรมเป็นการบรรยายและปฏิบัติการวิจัย สามารถการพัฒนาศักยภาพผู้เข้าร่วมอบรมได้ดี โดยเฉพาะการนำ AI และ ChatGPT มาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนงานวิจัย

3. ผู้เข้าอบรมได้รับความรู้เชิงแนวคิดและทักษะการประยุกต์ใช้จริง จากการลงมือปฏิบัติ ทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการดำเนินงานของตนได้ อีกทั้งการได้มีโอกาสเห็นและศึกษางานของผู้อื่น ทำให้ผู้เข้าอบรมมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดมุมมองและสร้างเครือข่ายทางวิชาการ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการใช้งาน AI เป็นตัวช่วยในการทำงานวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานทางวิชาการ